

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN JA MAALAIKUNNAN PÄIVÄKESKUSTOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Vesa Vainiomäki
Opinnäytetyö

YLEMPI AMK-TUTKINTO

Kesäkuu 2008

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) Vesa Vainiomäki	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 42+12	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Jyväskylän kaupungin ja maalaiskunnan päiväkeskustoimintojen painopistealueet		
Koulutusohjelma Terveyden edistämisen koulutusohjelma Suuntautumisvaihtoehto: Sosiaali- ja terveystieteiden moniammatillisen johtamisen ja kehittämisen asiantuntija		
Työn ohjaaja(t) Asta Suomi, YTT, yliopettaja, projektipäällikkö		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän maalaiskunta		
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää päiväkeskustoimintojen painopistealueita Jyväskylän kaupungin ja maalaiskunnan päiväkeskuksissa. Jyväskylän kaupungissa ja maalaiskunnassa toimii 19 päiväkeskusta. Tähän tutkimukseen osallistui kaikki maalaiskunnan viisi päiväkeskusta ja kaupungista viisi päiväkeskusta. Kaupungin päiväkeskusten valinta tehtiin, siten että ne edustavat koko kaupungin päiväkeskuskenttää.</p> <p>Työn teoreettinen viitekehys rakentuu seuraavista käsitteistä: päiväkeskustyö osana kotihoitoa ja päiväkeskustyön laatu sekä ennaltaehkäisevä työ. Tutkimus on luonteeltaan yhdistelmä laadullista ja määrällistä tutkimusta. Tutkimusaineisto on kerätty erilaisia kyselymenetelmiä käyttäen. Aineiston analysoinnissa on käytetty aineisto- ja menetelmätriangulaatiota.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena on, että päiväkeskustyön laatu on näyttää olevan varsin hyvää molemissa organisaatioissa. Tutkimukseen osallistuneet asiakkaat ja työntekijät kokivat, että päiväkeskustoiminta edesauttaa kotona selviämistä. Tärkeimmät päiväkeskustoiminnan asiakkaiden elämänlaatuun vaikuttavat tekijät ovat sosiaaliset kontaktit, yksinäisyyden torjunta ja mielekäs virikkeellinen toiminta.</p> <p>Päiväkeskustoiminta tarvitsee myös kehittämistyötä. Kehittämissideoina nousivat mm. päiväkeskustoimintojen suuntaaminen maalaiskunnan kylätaloille. Päiväkeskustoimintaa on myös suunnattava sukupuolispesifisti: miesasiakkaille on tarpeen suunnata omaa toimintaa. Lisäksi päiväkeskukset voivat toimia monipuolisina kohtaamispaikkoina. Haaste on, miten kuntien tulisi turvata yksinäisten vanhusten sosiaalinen elämä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) laatu, päiväkeskustyö, laadullinen tutkimus		
Muut tiedot		

Author(s) Vesa Vainiomäki	Type of Publication Master's Thesis	
	Pages 42+12	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Main focus areas of the day care centre activities for elderly people in City of Jyväskylä and Rural Municipality of Jyväskylä		
Degree Programme Master's Degree in Health Promotion Specialisation: Expertise in Multiprofessional Management and Development of Social and Health Services		
Tutor(s) Asta Suomi, Principal Lecturer		
Assigned by Rural Municipality of Jyväskylä		
Abstract <p>The purpose of this research was to find out the main focus areas of the day care centre work for elderly people in City of Jyväskylä and Rural Municipality of Jyväskylä. There are all together 19 day care centres for elderly people in this area. All five day care centres from Rural Municipality and five day care centres from City of Jyväskylä took part in this research. The day care centres from City of Jyväskylä were chosen so that they represent the whole day care centre work of the city.</p> <p>The focus in this research is in day care centre work as part of care given at home, the quality of the day care centre work and prevention work. This research is a combination of qualitative and quantitative research. The material of this research has been collected by using different questionnaire methods. The material was analysed by data and method triangulation.</p> <p>The results of this research prove that the quality of the day care centre work seems to be very good in both organisations. Both the clients and the workers think that the day care centre work supports coping at home. The most important factors in the day care centre work that affect the life quality of the clients are as follows: social contacts, the prevention of loneliness and stimulating activities.</p> <p>The day care centre activity also needs development work. One development idea was to organize day care centre work in village centres of Rural Municipality of Jyväskylä. Another idea that came out from the results was to organize own activities to male clients. Furthermore the day care centres could function as meeting places with diverse activities. It's a challenge for the municipalities to secure the social life of the elderly people.</p>		
Keywords Quality of care, day care centre work		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

KUVAILULEHTI

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 NÄKÖKULMIA LAATUUN	8
2.1 Palvelujen laatu	8
2.2 Ikä-ihmisten elämänlaatu	11
2.3 Päiväkeskustyö ja kotihoito	12
2.3.1 Ennaltaehkäisevä toiminta	16
3 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	19
3.1 Tavoitteet	19
3.2 Toteutus.....	20
3.3 Menetelmät, aineistot ja niiden analyysi.....	21
4 TULOKSET	24
4.1 Jyväskylän maalaiskunnan asiakastyytyväisyyskysely.....	24
4.1.1 Päiväkeskustoiminnan tehtävät ja kehittämissuunnat.....	25
4.2 Jyväskylän kaupungin asiakastyytyväisyyskysely.....	27
4.3 Tulosten vertailua Jyväskylän maalaiskunnan ja Jyväskylän kaupungin kesken	30
4.4 Tulevaisuuden suunnitelmat Jyväskylän maalaiskunta	33
4.4.1 Tulevaisuuden päiväkeskustyö	34
4.4.2 Päiväkeskustyön suuntaaminen	34
4.4.3 Nimiehdotelmia.....	35
4.5 Tulevaisuuden suunnitelmat Jyväskylän kaupunki.....	36
4.5.1 Tulevaisuuden päiväkeskustyö	36
4.5.2 Nimiehdotelmia ja päiväkeskusten sijoittelu	37
4.6 Päiväkeskusohjaajien haastattelut	37
4.6.1 Kehittämiskohteet	38
4.7 Pohdinta ja yhteenveto	39
LÄHTEET	41

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa Jyväskylän maalaiskunnasta.....	43
Liite 2. Opinnäytetyön yhteistyösopimus (1/2).....	44
Opinnäytetyön yhteistyösopimus (2/2).....	45
Liite 3. Tutkimuslupa Jyväskylän kaupungista (1/2).....	46
Tutkimuslupa Jyväskylän kaupungista (2/2).....	47
Liite 4. Kyselylomake.....	48
Liite 5. Ohje kyselyn toteuttamiseksi.....	49
Liite 6. Kyselylomake (1/4).....	50
Kyselylomake (2/4).....	51

Kyselylomake (3/4).....	52
Kyselylomake (4/4).....	53

TAULUKOT

Taulukko 1. Kolmiulotteinen laatumatriisi.....	9
Taulukko 2. Tutkimusaineisto.....	20
Taulukko 3. Menetelmätriangulaatio ja aineistotriangulaatio tässä tutkimuksessa.....	23
Taulukko 4. Yleisarvosana päiväkeskusten antamasta palvelusta ja vastauksien lukumäärä.....	24
Taulukko 5. Vastaajien sukupuoli.....	30
Taulukko 6. Päiväkeskuksessa asiointi.....	31
Taulukko 7. Asiakkaiden arviointi henkilökunnan osaamisesta.....	31
Taulukko 8. Tarve palvelujen lisäämiseen.....	32
Taulukko 9. Palvelupäivän / päiväkeskuspäivän kesto.....	32
Taulukko 10. Tyytyväisyys päiväkeskuskuljetuksiin.....	33
Taulukko 11. Päiväkeskusohjaajien osaamisalueet.....	38

1 JOHDANTO

Pyyntö tämän opinnäytetyön tekemiseen tuli Jyväskylän maalaiskunnan sosiaalipalvelujen johtaja Kaija Rissaselta. Olen toiminut kotihoidossa esimiehenä ja toimipisteenäni oli päiväkeskus, joten olen saanut seurata läheltä millaista on päiväkeskustyö arjessa.

Opinnäytetyöni on monella tapaa ajankohtainen: uutta Jyväskylää ollaan rakentamassa kovaa vauhtia. Meillä kuntalaisina ja työntekijöinä on tärkeä vastuu, että laatu palveluissa pysyy hyvänä, tavoitteena jopa kiitettävänä uudessa Jyväskylässä. Tässä tutkimuksessa on mukana Jyväskylän kaupunki ja maalaiskunta. Tuloksia voidaan hyödyntää uuden Jyväskylän vanhuspalveluja suunnitellessa.

Teoria-osuus painottuu laatu- problematiikkaan sekä siihen, mitä päiväkeskustyö on teoriassa ja käytännössä. Laatuasiat ovat aina ajankohtaisia ja ne ovat niin kunnalle kuin yritykselle kunnia-asioita. Haluamme kaikki tehdä laadukasta työtä. Laadun voi nähdä sellaisena, että tehdään kerralla oikein.

Laadukasta palvelua asiakas saa silloin, kun hän tulee kuulluksi ja hänen palvelutarpeeseen vastataan. Vanhustyössä laatuasioihin panostaminen myöhentää jatkossa raskaimpien palvelujen käyttöä. Esimerkiksi onnistuneella päiväkeskuskäynnillä voidaan korvata kotisairaanhoidajan käynti. Sosiaalisen kanssakäymiseen panostaminen on mitä parhainta ennaltaehkäisevää työtä. Sen tietää meistä nuoremmatkin, kun tietää että on tulossa mukavan ystävän tapaaminen, niin se auttaa myös työssä jaksamisessa.

Päiväkeskustyö sijoittuu kunnissa sosiaali- ja terveystoimen alle. Monissa kunnissa on päiväsairalatoimintaa, mikä painottuu asiakkaan sairauksien hoitoon, esim. muistihäiriöisten päivätöimintää. Uudessa Jyväskylässä tulee olemaan 20 päiväkeskusta. Toivon, että päiväkeskustoiminnoissa huomioidaan asiakkaiden sosiaalinen ulottuvuus, minkä myös tämä tutkimus osoittaa. Oma työni linkittyy päiväkeskustyöhön siten, että osallistun päiväkes-

kusohjaajien työkokouksiin ja teen ennakoivia kotikäyntejä 70-vuotiaille jyvaskyläläisille.

2 NÄKÖKULMIA LAATUUN

Käsittelen teoria-osassa laatuun liittyviä asioita. Uusi ikä-ihmisten palveluja koskeva laatukriteeristö korostaa mm. seuraavia asioita:

- palvelujen laadun ja vaikuttavuuden kehittämistä
- ehkäisevän toiminnan merkitystä
- seurantaindikaattoreita (STM & Kuntaliitto 2008)

2.1 *Palvelujen laatu*

Laatu on nykyajalle tyypillinen, monimutkainen, vaikeasti määriteltävissä ja mitattavissa oleva ilmiö ja käsite. Eri käsitykset ovat usein ristiriidassa keskenään, eikä keskustelussa aina päästä samaan lopputulokseen siitä, mitä laatu on ja mitä sillä kulloinkin tarkoitetaan. Jokainen tunnistaa ja ”tietää” laadun olemassaolon kokemuksen kautta, mutta sen kuvaaminen ja selittäminen tuntuu vaikealta, toisinaan jopa mahdottomalta (Koivula 2002, 15-16).

Laatu on moniulotteinen käsite, joka on arviointia varten määriteltävä konkreettisesti. Se, kenen näkökulmasta laatua kulloinkin tarkastellaan, vaikuttaa olennaisesti määrittelyyn (Heinola 2007, 13).

Palvelujen laatua voivat arvioida palvelujen käyttäjät, palvelun tuottajat tai joku näistä riippumaton ja ulkopuolinen taho. Yksinään mikään näistä näkökulmista ei ole riittävä laadun kokonaisuuden kannalta. Laatua on siis arvioitava monesta eri näkökulmasta (Heinola 2007, 13).

Palvelujen kehittämisen keskeiset periaatteet voidaan summata seuraavasti:

1. Palvelujen tavoitteeksi asetetaan hyvän elämänlaadun, itsemääräämisoikeuden ja itsenäisen suoriutumisen tukeminen kaikille ikääntyville riippumatta heidän toimintakyvystään

2. Palvelurakenteelle asetetaan iäkkäiden tarpeisiin perustuvat määrälliset ja toiminnalliset tavoitteet
3. Palvelutavoitteiden saavuttamiseksi osoitetaan riittävät voimavarat
4. Palvelu on eettistä, asiakaslähtöistä, noudattaa näyttöön ja käyvän hoidon suosituksiin perustuvia hoitokäytäntöjä sekä toimii saumattomasti yhteistyössä niin eri palvelutuottajien kuin ikääntyvien omaisten ja läheistenkin kanssa
5. Tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi otetaan käyttöön seurantajärjestelmä ja sen osana kaikissa toimintayksiköissä käytettävät palvelukohtaiset laatuindikaattorit (Vaarama & Luomahaara & Peiponen & Voutilainen 2001, 8).

TAULUKKO 1. Kolmiulotteinen laatumatriisi (Ovretveit 1998 soveltaen, kirjasta Voutilainen 2002, 15).

Laadun arvioinnin näkökulmat	<i>Voimavarat</i>	<i>Laatu-ketju Prosessi</i>	<i>Vaikutukset</i>
Asiakas	Asiakkaan oma toimintakyky, asenteet, asuinympäristö, palveluodotukset	Vuorovaikutus asiakkaan kanssa, asiakkaan kohtaaminen	Tyytyväisyys palveluihin, tyytyväisyys elämään, onnellisuus, hyvinvointi
Ammatillinen työ	Henkilökunnan koulutus ja määrä, toimitilojen soveltavuus ja ajanmukaisuus, teknologia	Saatavuus, joustavuus, jatkuvuus, pysyvyys, saumattomuus	Työlle asetettujen ammatillisten kriteerien ja standardien täytyminen, tietoon ja näyttöön perustuva oikea-aikainen hoito ja palvelu
Johtaminen	Asianmukaiset johtamisrakenteet ja työnjaot, lakien ja asetusten noudattaminen, johtamiskoulutuksen saanut johto	Voimavarojen käyttö, työn organisointi, työnohjaus ja tukirakenteet, konfliktien käsittely ja ratkaiseminen	Voimavarojen tarkoituksenmukainen käyttö, resurssien tuhlauksen välttäminen, terve ja toimiva työyhteisö

Yllä olevassa matriisissa (ks. taulukko 1) laatu muodostuu ”laatuketjusta”, jonka osia ovat voimavarat, prosessit, ja vaikutukset. Ketjun alussa ovat ikääntyneiden hoitoon käytettävissä olevat voimavarat, joissa olennaisinta ovat niiden laatu ja määrä. Laadukkaat panokset merkitsevät sitä, että vanhustyön henkilökunta on hyvin koulutettua ja ammattitaitoista ja että sitä on riittävästi, mutta myös sitä, että asiakkaan omat voimavarat otetaan käyttöön. Näitä voimavaroja hyödynnetään siinä prosessissa, jossa asiakkaita hoidetaan ja palvellaan. Tämä prosessi tuottaa palveluja ja hoitoa, joilla toivotaan olevan hyviä vaikutuksia asiakkaan elämään (Voutilainen 2002, 15).

Laatutyö on hoidon ja palvelujen laadun, oman työn ja työyksikön toiminnan kehittämistä. Sitä suuntaavia näkökulmia ovat asiakaslähtöisyys, moniammatillisuus, huomion kiinnittäminen työprosesseihin ja halu löytää tosiasiatietoa omien kehittämistarpeiden pohjaksi. Laatutyö antaa mahdollisuuden tarkastella toimintaa useista eri näkökulmista, tunnistaa kehittämistarpeita, oppia ongelman ratkaisua ja tehdä omaa työtä näkyväksi. Koko työyksikön laadun saaminen hallintaan on pitkäkestoinen ja haastava prosessi, joka edellyttää sekä työntekijöiden että johdon mukana oloa. Parhaimmillaan laatutyö on oppimis- ja kehittymisprosessi, joka käynnistyy pienin askelin ja etenee vaihtelevasti erilaisia polkuja pitkin, aina tilanteen ja tarpeiden mukaisesti (Voutilainen 2002, 205).

Keskeistä laatutyössä on:

- taata hoidon ja palvelun laatu tavoitteellisen laatutyöskentelyn avulla
- tehdä laatutyö luontevaksi osaksi arjen toimintaa
- perustaa laatutyö asiakaslähtöisyyteen ja itsearviointiin sekä yksittäisenä työntekijänä että työyksikönä
- toteuttaa laatutyö yhteistyönä ja dokumentoida sen kaikki vaiheet (Voutilainen 2002, 209)

Päiväkeskustyö on melko näkymätöntä ja sitä on tutkittu lähinnä asiakkaiden subjektiivisten palvelukokemusten pohjalta. Edellä kuvatun taulukon pohjal-

ta ja Voutilaisen (2002) ajatusten pohjata voisi sanoa, että laatutyökaluja on monia ja niitä on myös käytössä monissa kunnissa. Asiakkaiden kokemaa laatua antaa kuvaa organisaatiosta. Monet ikäihmiset ovat palveluihin tyytyväisiä, sillä he eivät osaa vaatia enempää. Miten laatu rakentuu arjessa asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksina? Voiko laatua mitata objektiivisemmin, tätä myös pohdin työssäni.

2.2 Ikä-ihmisten elämänlaatu

Ikäihmisten hoidon ja palvelun selkeä tavoite on tukea asiakkaan elämänlaatua kaikissa niissä eri toimintaympäristöissä, joissa hoitoa ja palveluja tarvitsevat ihmiset elävät. Vastaavasti hoidon ja palvelun laadun hyvyyden kriteeri on siinä, miten tässä tehtävässä on onnistuttu. Tämä koskee myös toisten ihmisten avusta riippuvaisia, paljon apua tarvitsevia ikäihmisiä. Hoidon ja palvelun laatu toteutuu arjen työssä, ja sille luodaan edellytykset käytännön johtamisella (Voutilainen 2004, 11).

Elämänlaatu liittyy kaikkiin elämän ulottuvuuksiin, näihin kuuluvat terveys ja hyvinvointi, aineellinen elintaso, sosiaaliset suhteet, elämän mielekkyys, tyytyväisyys ja viihtyisä ympäristö, ja näihin liittyen myös suhtautuminen omaan sairauteen, toimintakyvyn laskuun sekä hoitoon ja palveluun, ja hengelliset kysymykset (Voutilainen 2004, 11).

Vanhuksen elämänlaatu voi olla kiinni pienistä asioista, joihin työntekijät vaikuttavat työtavoillaan, mutta laajemmin niihin vaikutetaan koko kotihoidon toiminnan kautta. Tutkimusten mukaan vanhukset vaikuttavat omaan elämäänsä tekemällä erilaisia valintoja. Valinnat eivät koske pelkästään kotihoidon kautta saatua apua, vaan myös elämäntapaan ja itsenäisyyden säilyttämiseen liittyviä tekijöitä. Kotona asuminen asetetaan kaikkien muiden asumisvaihtoehtojen edelle, vaikka kotihoidosta ei saataisi riittävästi apua. Hoidon ja avun saaminen kotihoidosta tukee vanhuksen fyysisistä ja psyykkistä hyvinvointia, mutta vähentää autonomiaa ja osallisuutta (Tenkanen 2003, 91).

Hyvää psyykkistä elämänlaatu kotihoidossa ylläpitää:

- sopeutuminen omaan ikääntymiseen
- mielen voimavarat, tunteiden hallinta, tiedot, taidot, osaaminen ja ymmärtäminen, joita iäkkäillä ihmisillä on runsaasti
- elämän tarkoituksellisuuden kokeminen
- hallinnan tunteen kokeminen
- kielteisten tunteiden vähyys

Hyvää fyysistä elämänlaatua ylläpitää:

- kivuttomuus
- tarmokkuus
- hyvä liikuntakyky
- asunnon esteettömyys
- riittävä apu

Hyvää sosiaalista elämänlaatua ylläpitää:

- sosiaaliset verkostot
- osallistuminen ja mielekkäät aktiviteetit (Heinola 2007, 38).

Elämänlaatu on haastava teema seniori- ja vanhustyössä, sillä se ei ole pelkästään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista vaan pikemminkin aina seniorin ja vanhuksen oman elämänkokemuksen kautta tulkittu kokonaisuus. Mitkään toimintakykymittarit tai muut arviointikeinot eivät voi pois sulkea subjektiivista kokemusta. Päiväkeskusten vahvistamaa / tuottamaa arjen elämänlaatua on vaikea arvioida, koska päiväkeskusten toimintatavat vaihtelevat.

2.3 Päiväkeskustyö ja kotihoito

Sosiaalitoimen päiväpalvelut ja terveydenhuollon päiväsairaalat tarjoavat asiakkaille kodin ulkopuolista virike-, hoito- ja kuntouttavaa toimintaa. Kunnat ovat kehittäneet palveluja omien tarpeidensa ja resurssiensa puitteis-

sa. Joissakin kunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon päiväpalvelut on yhdistetty (Ikonen & Julkunen 2007, 70).

Päivätoimintapalvelut vaihtelevat vapaamuotoisesta vapaa-ajan toiminnasta aina järjestelmällisempään, ohjattuun toimintaan. Päivätoiminnassa asiakkaat voivat käydä esim. syömässä, seurustelemassa tai muuten viettämässä aikaa ja käyttää terveystalveluja. Toiminta on usein kaikille avointa, ja palvelusta peritään yleensä pientä korvausta. Tarvittaessa asiakkaiden kuljetukset järjestetään yhteiskuljetuksella inva- tai tilatakseilla (Ikonen & Julkunen 2007, 70).

Kotihoidon laatuun liittyviä tavoitteita on asetettu seuraavissa sosiaali- ja terveystoliittisissa asiakirjoissa:

- ikäihmisten hoitoa ja palveluja koskeva laatusuositus
- Terveysttä ja hyvinvointia näyttöön perustuvalla hoitotyöllä – Kansallinen tavoite- ja toimintaohjelma
- Terveyst 2015- kansanterveystohjelma
- Hyvinvointi 2015- ohjelma
- Sosiaali- ja terveystpolitiikan strategiat 2015
- Pääministeri Vanhasten II hallituksen ohjelma
- Sosiaali- ja terveystdenhuollon kehittämisojelma 2008-2011 (Heinola 2007, 14)

Sosiaali- ja terveystdenhuollon kansallisen kehittämisojelman (KASTE) pää-tavoitteena on vähentää nuorten syrjäytymistä ja lisätä väestön hyvinvointia sekä terveysttä. KASTE – ohjelma laittaa viranomaiset miettimään sosiaali- ja terveystdenhoitoa laajempina kokonaisuuksina. Muutokset vaativat kunnissa monenlaisia toimenpiteitä.

Hyvä hoito liittyy laatuun. Hyvä hoito voidaan turvata tarjoamalla hoitajille mahdollisuus vaikuttaa työhönsä ja käyttää siinä kykyjään sekä huolehtimalla päätöksenteon oikeudenmukaisuudesta hoito-osastoilla (Jyty-lehti 2/2008, 13).

Laadukas palvelutoiminta on:

- asiakaslähtöistä
- perustuu kattavaan palvelutarpeen arviointiin
- tavoitteellista, säännöllisesti arvioitua ja toteutetaan kirjallisen hoito- ja palvelusuunnitelman ohjaamana
- perustuu toimintakykyä ja kuntoutumista edistävään toimintaa
- toteutetaan yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä ja eri palvelutuottajien ohjaamana
- hyödyntää olemassa olevaa tutkimustietoa ja tietoa hyvistä käytännöistä (Heinola 2007, 15).

Päiväkeskus toiminnan tavoitteena on ylläpitää asiakkaiden liikunta- ja toimintakykyä ja terveyttä sekä edistää sosiaalista kanssakäymistä. Päiväkeskustoiminta tukee myös omaishoitajien jaksamista (Jyväskylän kaupungin päiväkeskusten laatukäsikirja, 3).

Jyväskylän vanhuspoliittisessa strategiassa on tavoitteeksi asetettu, että jyväskyläläisillä on mahdollisuus ikääntyä vireinä ja hyväkuntoisina, yhteiskunnassa arvostettuina yksilöinä. Jyväskylän strategiassa ikääntymistä tarkastellaan myös laajempuna yhteiskunnallisena ja kulttuurisena kysymyksenä (Jyväskylän kaupungin päiväkeskusten laatukäsikirja, 3)

Päiväkeskusten laatua mitataan tällä hetkellä Jyväskylän kaupungissa seuraavilla mittareilla:

- asiakastyytyväisyyskysely
- palautelaatikko jokaisessa päiväkeskuksessa
- ateriatyytyväisyyskysely
- ITE-arviointi
- ennakoivien kotikäyntien palauteseminaari
- kehittämissuunnitelma

(Jyväskylän kaupungin päiväkeskusten laatukäsikirja, 6)

Päiväkeskustyö on osa kotihoitoa, se nähdään kotihoidon tukipalveluna. Laadukas kotihoito on ennakoivaa. Se perustuu kattavaan toimintakyvyn arviointiin ja reagoi asiakkaiden terveydentilan ja toimintakyvyn muutoksiin ripeästi. Laadukas kotihoito on kuntoutumista edistävää ja vastaa tavoitteellisesti ikääntyneiden asiakkaiden fyysisiin, kognitiivisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin kuntoutumisen tarpeisiin. Kuntouttavan työtteen käyttö tarkoittaa, että asiakkaita kannustetaan ja tuetaan käyttämään jäljellä olevia omia voimavarojaan arjen askareissa. Kotona asumista tukeva kuntoutus painottuu avopalveluihin, kuten kotona annettaviin kuntoutusmuotoihin (Ikä-ihmisten palvelujen laatusuositus 2008, 27).

Kotona asuvien vanhusten elämä on kokonaisvaltaista, sillä heidän asumisympäristönsä on osa vanhuksen persoonaa asuivatpa he missä tahansa. Voidaan todeta, että koti aina koti, oli sitten kyseessä köyhä, keskiluokkainen tai vauras koti. Vanhus on yksilönä arvokas omassa kodissaan, hänen yksilöllistä arvoaan ei kukaan ulkopuolinen taho voi riistää (Noppari ym. 2005, 147).

Kotihoidon rakenteellisten laatutekijöiden toteutumista arvioidaan tarkastelemalla kotihoidon suunnitelmallisuutta, henkilöstötekijöitä ja sosiaali- ja terveystoimen välisen yhteistyön rakennetekijöitä (Heinola 2007, 98).

Kotihoidon suunnitelmallisuus ilmenee muun muassa siinä, ohjaavatko vanhuspoliittinen strategia ja palvelurakenteen kehittämisohjelma asetettu kattavuus- ja laatutavoitteet. Suunnitelmallisuutta osoittaa myös se, että kotihoitoyksiköllä on käytössään jokin suunnittelun ja laadunhallinnan järjestelmä ja että suunnittelu perustuu kerättyyn riittävään tietoperustaan (Heinola 2007, 98).

Jyväskylässä on tehty vanhuspoliittinen strategia vuoteen 2010 asti ja syksyllä 2007 on valmistunut seudulliset vanhuspoliittiset linjaukset. Molemmat strategiat korostavat kotona asumisen tärkeyttä. Kotiin järjestettävät palvelut tulevat olla niin laadukkaita, että ikä-ihminen pystyy asumaan kotona mahdollisimman pitkään.

Rakenteellinen laatutekijä on henkilöstö. Kotihoidon henkilöstömitoituksen tulee perustua kuvattuun asiakasrakenteeseen, kotihoidolle asetettuihin tavoitteisiin, ympäristötekijöihin, varahenkilöstöjärjestelmän olemassaoloon ja käytössä oleviin työvälineisiin. Henkilöstön osalta tarkasteltavia asioita ovat lisäksi asianmukainen koulutus, ammattitaidon kehittämismahdollisuudet ja työhyvinvoinnin seurata (Heinola 2007, 98).

Sosiaali- ja terveystoimen välistä hyvää yhteistyötä tukevia rakenteita ovat esimerkiksi kotipalvelun ja kotisairaanhoidon yhteiset toiminta-alueet ja yhteiset tekniset välineet asiakastietojen dokumentointiin ja asiakkaan toimintakyvyn arviointiin sekä nimetyt vastuuhenkilöt yhteistyön toteuttamiselle (Heinola 2007, 98).

2.3.1 Ennaltaehkäisevä toiminta

Jyväskylässä tehdään ennakoivia kotikäyntejä (ennen ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä) 70- vuotta sinä vuonna täyttävälle. Maalaiskunnassa kotikäynnit tehdään 80 vuotta täyttävälle. Maalaiskunnassa kotikäynnit tekee toimintaterapeutti, kaupungissa kotikäynnit tekee kaksi palveluohjaajaa ja päiväkeskusohjaajat, joita on 11 eli yhteensä 13 henkilöä.

Päiväkeskusohjaajat on koulutettu palveluohjaajiksi vuonna 2004 ja heillä on työmenetelmään voimavaralähtöinen vanhustyö. Voimavaralähtöisessä vanhustyön menetelmässä vahvistetaan niitä ikääntymiseen liittyviä osia, mistä asiakas saa voimaa arkeensa.

Voimavaralähtöinen auttamistyö yhteisöllisessä vanhustyössä kotona on vahvasti arvosidonnaista ja se korostaa asiakkaan subjektiivisuutta. Kun hoitopaikkana on yksilön koti, ammattieettisyys on vahvasti läsnä ja vanhustyön parissa työskentelevillä ammattilaisilla on oikeus ja velvollisuus pohtia työtään ohjaavia arvoja. Keskeiset arvot yhteisöllisessä hoitotyössä ovat it-

semäärääminen, yhteisvastuullisuus ja tasa-arvo (Noppari ym. 2005, 149-150).

Ehkäisevällä kotikäynnillä arvioidaan ikääntyvien palvelutarpeita ja selviytymistä. Heille annetaan tietoa ja neuvoja kunnan alueella olevista palveluksista sekä Kelan tukimuodosta. Käynnin aikana selvitetään muun muassa asuminen ja elinoloja, perhesuhteita ja muita sosiaalisia suhteita, terveydentilaa, toimintakykyä ja mielialaa. Samalla arvioidaan kodin muutostöiden ja apuvälineiden tarve (Ikonen, Julkunen 2007, 68).

Terveys 2015- kansanterveysohjelman mukaan yli 75-vuotiaiden toimintakykyisyyden paranemisen kehityksen pitäisi jatkua samansuuntaisena kuin kuluneen 20 vuoden aikana. Terveiden edistämisen laatusuosituksen (STM 2006) mukaan sosiaalipalvelujen tulee toteuttaa ja kehittää hyvinvointia tukevan ehkäisevän työn menetelmiä, kuten varhaista puuttumista elämänkaaren vaiheissa vrt. ennakoivat kotikäynnit. Tavoitteena on ihmisten omien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen omaa elämää koskevissa asioissa (STM 2006, 27).

Kansanterveyslaki ja sosiaalihuoltolaki sisältävät velvoitteita ja terveyden edistämisen laatusuositus suosituksia kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä niihin liittyvän neuvonnan turvaamiseksi (Ikä-ihmisten palvelujen laatusuositus 2008, 20).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskiössä ovat:

- onnistuvan ikääntymisen turvaaminen
- terveellisten elintapojen edistäminen ja sairauksien ehkäisy
- hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen
- itsenäisen suoriutumisen ja turvallisuuden tukeminen
- lihaskuntoa ja tasapainoaistia vahvistavien ja ylläpitävien liikuntamahdollisuuksien lisääminen
- varhainen puuttuminen terveydentilan ja toimintakyvyn heikkenemiseen
- sairauksien tehokas hoito ja kuntoutus
- gerontologisen mukaan lukien geriatriksen asiantuntemuksen vahvistaminen (Ikä-ihmisten palvelujen laatusuositus 2008, 20).

Jyväskylässä on useamman vuoden ajan pyritty muuttamaan ennaltaehkäisevän työn tausta-ajattelua ja työtapoja. Käsitteellisesti on siirretty puhumaan ennakoivasta työstä. Tämä tarkoittaa senioreiden ja vanhusten aktiivisen roolin vahvistamista ja kokonaisvaltaisten palveluiden rakentamista seniorin ja vanhuksen arjen tueksi. Ennakointi on palveluvarauksia sekä vahvistavaa mielekästä toimintaa, palveluita sekä tukiverkostoja. Päiväkeskus on tällöin yksi toiminnan keskiö: päiväkeskuksen on mahdollista toimia normaalin toiminnan ohella myös palveluohjauspisteenä. Tällöin henkilöstön osaaminen laajenee ja vahvistuu palveluohjauksellisella osaamisella.

3 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

3.1 Tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena oli vertailla päiväkeskustoiminnan laatua molemmissa organisaatioissa, Jyväskylän kaupungissa ja Jyväskylän maalaiskunnassa. Samalla haettiin vastauksia mihin suuntaa tulevaisuuden päiväkeskusta tulisi suunnata. Tutkimuksella haettiin myös parannusehdotuksia päiväkeskuslaatuun.

Pyyntö tämän opinnäytetyön tekemiseen tuli maalaiskunnan sosiaalipalvelujen johtajalta Kaija Rissaselta syksyllä 2006. Tutkimusluvut haettiin molemmista organisaatioista keväällä 2007.

Tutkimustehtäväksi nousivat seuraavat asiat:

- Tavoitteena oli selvittää päiväkeskustoiminnan laatua ja painopistealueita sekä visioita mihin päiväkeskustoimintaa tulisi suunnata
- Vertailla päiväkeskustyön laatua Jyväskylän maalaiskunnassa sekä Jyväskylän kaupungissa sekä tuottaa mahdollista materiaalia laadun parantamiseksi

3.2 Toteutus

Edellisessä kappaleessa kerrotut tutkimustehtävät johtivat siihen, että aineisto koottiin erilaisista kyselyistä ja haastatteluista. Tavoitteena oli saada kattava kuva palveluiden käyttäjien / asiakkaiden sekä toimijoiden / työntekijöiden osalta. Seuraavaksi kuvaan miten toteutin tutkimuksen ja millaista tutkimusmateriaalia sain kerätyksi.

TAULUKKO 2. Tutkimusaineisto

Asiakastyytyväisyyskysely (JKL/MLK)	vastauksia 81 kpl
Päiväkeskusohjaajien nauhoitetut haastattelut (JKL/MLK)	kahdeksan (8) haastattelua
Ennakoivien kotikäyntien (JKL) kyselyt tämän hetkisiltä aktiivisilta senioreilta	kysely suoritettiin 16 henkilölle, josta osaotos (6) kuusi henkilöä
Virtapiirikyselyt (MLK)	50 henkilöä

Tutkimusmateriaalin ollessa näin laaja, päätin tehdä rajauksen (ks. taulukko 3). Haastattelin oman työni ohessa ennakoivilla kotikäynneillä kuuttatoista (16) 70-vuotiasta, noista kotikäynneistä otin osaotannon kuusi (6) kappaletta tähän raporttiin mukaan. Osaotanta tapahtui satunnaisesti. Maalaiskunnan virtapiireissä kysyttiin samalla kyselyllä mitä minä kysyin kaupungin puolelta ennakoivilla kotikäynneillä. Kysymykset olivat suunnattu **päiväkeskuksen tulevaisuuteen** ja asiakkailta kysyttiin mm. millaisessa päiväkeskuksessa he haluaisivat asioida. Maalaiskunnan virtapiireissä suoritettiin kysely päiväkeskusohjaajan toimesta toukokuun 2007 aikana.

Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin maalaiskunnassa ja kaupungissa ”täsmä”- tiistaina 25.4.2007. Lutakon päiväkeskuksessa kysely toteutettiin 25.4.2007. Samoin maalaiskunnan Tikkakosken ja Vaajakosken veteraanitaloilla kysely toteutettiin 25.4.2007, koska tuolloin oli noilla taloilla päiväkeskustoimintaa. Lomakkeiden täyttäneiden kesken arvottiin tuotekori.

Tutkimusaineisto pitää sisällään kahdeksan (8) päiväkeskusohjaajan haastattelua jotka suoritettiin ajalla 9.5-22.5.2007. Haastattelin neljää maalaiskunnan päiväkeskusohjaajaa ja neljää kaupungin päiväkeskusohjaajaa. Haastattelut

keskitettiin niihin päiväkeskuksiin, missä tehtiin myös asiakaskysely. Päiväkeskusohjaajien haastattelut kuuntelin nauhalta ja nostin niistä esille osaamisen tarpeet, kehittämissideat sekä tulevaisuuden suunnitelmat.

Käytän tulososassa Jyväskylän kaupungin päiväkeskuksista lyhennettä kaupungin päiväkeskukset ja Jyväskylän maalaiskunnan päiväkeskuksista lyhennettä maalaiskunnan päiväkeskukset.

Tämä tutkimus voidaan nähdä jatkotutkimuksena ”Laatua kotipalveluun – Jyväskylän maalaiskunta- tutkimukselle. Tuon tutkimuksen kyselylomakkeesta on otettu osioita tämän tutkimuksen kyselykaavakkeeseen. Tuloksia ei voi vertailla, koska aikaisempi tutkimus keskittyi kotipalvelun laatuun ja tämä tutkimus keskittyy päiväkeskustyön laatuun.

Tutkimusmenetelminä oli kyselytutkimus, mikä sisälsi kvantitatiivisiä ja kvalitatiivisiä kysymyksiä. Käytössä oli puolistrukturoitu lomake.

Vein asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset Excel-ohjelmaan, josta sain suoraan kaaviot. Apuna olen käyttänyt taulukointia. SPSS-ohjelma ei ollut käytössä, vaikka se oli mainintana tutkimussuunnitelmassa.

Tutkimuksessani selvitetään kahden kunnan päiväkeskustoimintojen painopiste- ja laatuasioita monesta eri näkökulmasta. Jaan tulokset neljään osaan: maalaiskunnan tulokset, kaupungin tulokset, vertailua kuntien kesken sekä lopussa on pohdinta ja yhteenveto.

3.3 Menetelmät, aineistot ja niiden analyysi

Tämä tutkimus on hyvin käytännönläheinen ja kehittämispainotteinen. Haasteena on, miten saadaan aikaan määrällistä ja laadullista tietoa sekä asiakailta että työntekijöiltä. Tässä tutkimuksessa tukeudun määrälliseen ja laadulliseen tutkimukseen. Menetelmänä on käytössä triangulaatio menetelmä juuri aineisto laajuuden vuoksi. Tuloksia voidaan pitää luotettavana, koska

käytössä on monia eri menetelmiä tulkita aineistoa. Opinnäytetyössäni painottuu laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.

Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat:

- tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa
- suositaan ihmistä tiedon keruun elementtinä
- käytetään induktiivista analyysiä
- laadullisten metodien käyttö aineiston hankinnassa
- valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti
- tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä
- käsitellään tapauksia ainutlaatuisena ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157).

Monien tutkimusmenetelmien käyttöä aineiston hankinnassa ja analysoinnissa kutsutaan triangulaatioksi. Triangulaatio tarkoittaa sitä, että tutkitaan samaa ilmiötä monilla menetelmillä, mutta tarkemmin kysymys on useista eri aineistoista, tutkijoista ja teorioista yhtä hyvin kuin metodologioista. Lähestymistapoja ovat teoreettinen triangulaatio, useamman henkilön toteuttama saman ilmiön tai kohteen tutkiminen, triangulaatio ajan, paikan ja henkilöiden suhteen sekä metodologinen triangulaatio, jossa sama menetelmä toistetaan useamman kerran tai eri menetelmillä tutkitaan samaa kohdetta (Tenkanen 2003, 71).

Triangulaation käyttöä perustellaan sillä, että yksittäisellä tutkimusmenetelmällä on saada kattavaa kuvaa tutkimuskohteesta. Lisäksi uskotaan, että kun jokin tutkimusmenetelmä kuvaa kohdetta vain yhdestä näkökulmasta, on useammalla menetelmällä mahdollista korjata tätä luotettavuusvirhettä (Eskola & Suoranta 1998, 69).

Aineistotriangulaatio tarkoittaa, että yhdessä tutkimuksessa yhdistellään useammanlaisia aineistoja keskenään (Eskola ym. 1998, 69). Menetelmätriangulaatioissa tutkimuskohdetta tutkitaan useilla eri aineistohankinta ja tutkimusmenetelmillä (Eskola ym. 1998, 70).

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija joutuu jatkuvasti pohtimaan tekemiään ratkaisuja ja näin ottamaan yhtä aikaa kantaa sekä analyysiin kattavuuteen että tekemänsä työn luotettavuuteen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston analyysivaihetta ja luottavuuden arviointia ei voi erottaa toisistaan yhtä jyrkästi kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa (Eskola ym. 1998, 209).

TAULUKKO 3. Menetelmätriangulaatio ja aineistotriangulaatio tässä tutkimuksessa

Tutkimusmenetelmät	Tutkimusaineistot ja niiden analyysi
Asiakaskysely	Aineisto käsittely Excelissä, tulosten yhteen- veto
Pk-ohjaajien haastattelut	Kahdeksan nauhoitettua haastattelua, käsitelty teemoittain, ei litterointia
Ennakoivien kotikäyntien kyselyt	Asiakkaiden kertomat kirjoitettu sanasta sanaan, näistä osaotos kuusi kirjoitettua haastattelua
Virtapiiri-kyselyt	Vastaukset koottu päiväkeskusohjaajan toimesta, vastauksia antoi 50 henkilöä. Vastaukset käsitelty teemoittain

Yllä olevassa taulukossa kuvaan triangulaation käyttöä omassa tutkimuksessani.

4 TULOKSET

4.1 Jyväskylän maalaiskunnan asiakastyytyväisyyskysely

Maalaiskunnan tulokset käsitellään hyvin yksikkökohtaisesti, koska kyselyyn osallistuivat kaikki maalaiskunnan päiväkeskukset. Asiakastyytyväisyyslomakkeita palautui kolmekymmentä (30). Varsinaista palautusprosenttia ei lasketa, koska kysely annettiin jokaiselle, kuka tuona päivänä asioi päiväkeskuksessa.

Maalaiskunnan päiväkeskusasiakkaan keski-ikä on 84 vuotta. Naisia vastanneista oli kaksikymmentäneljä (24) ja miehiä kuusi (6).

Maalaiskunnassa on viisi (5) päiväkeskusta. Väkkärän päiväkeskus sijaitsee Vaajakoskella Väkkärän palveluasumisen tiloissa. Väkkärässä on toimintaa jokaisena arkipäivänä. Luhtisen päiväkeskus sijaitsee Palokassa Luhtisen palveluasumisen tiloissa. Luhtisen päiväkeskuksessa on myös toimintaa jokaisena arkipäivänä.

Palokassa, Tikkakoskella ja Vaajakoskella on veteraanitalot ja talojen yhteydessä on päiväkeskustoimintaa. Toimintaa ei ole joka päivä ja asiakkaat tulevat alueelta ja itse taloista.

TAULUKKO 4. Yleisarvosana päiväkeskuksen antamasta palvelusta ja vastauksien lukumäärä

Päiväkeskus	Arvosana (1=heikko, 5=erittäin hyvä)	Vastauksien lkm
Väkkärä	4,56	9
Vaajakoski vet-talo	4,4	5
Luhtinen	4,4	11
Palokka vet.talo	4,5	2
Tikkakoski vet-talo	5	3
KA	4,5	yht. 30

Yllä olevasta taulukosta selviää, että ”parasta” palvelua Jyväskylän maalaiskunnassa saa Tikkakosken veteraanitalolla ja huonoimman keskiarvon sai Vaajakosken veteraanitalon ja Luhtisen päiväkeskus. Luvut kuitenkin ovat erittäin hyviä, jos korkein arvo on numero viisi, mikä tarkoittaa erittäin hyvää.

Eniten vastauksia tuli Luhtisen päiväkeskukselta ja vähiten Palokan veteraanitalolta. Taulukko neljään viitaten, niin Tikkakosken vastausmäärä on kolme ja kokonaisarvio oli viisi, joten kaikki vastaajat olivat antaneet palvelusta vitos-arvosanana.

4.1.1 Päiväkeskustoiminnan tehtävät ja kehittämissuunnat

Kysyttäessä asiakkailta, *mikä heidän mielestään on päiväkeskuksen tärkein tehtävä*. Eniten vastuksissa näkyi, se että asiakkaat toivoivat virikkeellistä toimintaa. Koettiin myös tärkeänä, että yksinäisille vanhuksille on monipuolista toimintaa. Vastauksissa myös nousee esille uuden oppimisen halu.

Kysyttäessä asiakkailta *millaisiin toimintoihin päiväkeskustyötä tulisi suunnata maalaiskunnassa*, vastauksiksi tuli:

Palautteet päiväkeskuksittain:

Luhtinen

- kiire ei saisi näkyä pk-työssä
- keskusteluun tulisi ohjata asiakkaita
- suunta Luhtisessa hyvä

Tikkakosken vet.talo

- toivottiin lisäpäiviä päiväkeskustoimintaan
- jokainen saisi laulaa
- kesällä toriretkiä

Vaajakosken vet.talo

- kaksi (2) asiakasta toivoi lisää retkiä
- musiikilliseen toimintaan panostaminen

Suoraa palautettakin tulee: *henkilökunta hoitaa tehtävänsä hyvin* ja sen asiakkaat kokevat tärkeäksi. (Vaajakosken veteraanitalo)

Palokan veteraanitalolta eikä Väkkärän päiväkeskuksesta tähän kohtaan ei tullut palautetta.

Yleisellä tasolla asiakkaat toivoivat mm. lisää luennoitsijoita, hierontaa, musiikkia, lisää henkilökuntaa päiväkeskuksiin sekä toivomuksena että mahdollisimman moni maalaiskuntalainen pääsisi osalliseksi päiväkeskus-toimintoihin.

Kehittämisideoita kysyttäessä asiakkaat nostivat mm. seuraavia asioita:

- koettiin ikävänä asiana, se että päiväkeskus oli kesällä kuukauden kiinni
- voimistelua ja jumppaa enemmän
- lisäpäiviä Vaajakosken veteraanitalolle
- taiteen harrastamista ja maalausta
- aivojumppaa, hengellisiä tuokioita

Palveluiden laatu konkretisoituu asiakkaiden äänen kuulumisena. Kun kysyttiin *palautteenantomahdollisuutta* kaksikymmentäneljä (24) koki saavansa antaa palautetta riittävästi päiväkeskuksen toiminnasta. Viisi (5) vastaajaa kokivat, etteivät pysty antamaan riittävästi palautetta. Yksi (1) vastaaja jätti tämän kohdan täyttämättä. Ne viisi (5) ketkä kokivat ettei pysty antamaan riittävästi palautetta, pääsyynä oli se, että vastaajat olivat osallistunut toimintaan vielä niin vähän aikaa.

Kahdenkymmenen yhden (21) asiakkaan mielestä maalaiskunnan tulisi lisätä päiväkeskuspalveluja. Kuusi (6) oli sitä mieltä, että päiväkeskuspalveluja ei tulisi lisätä. Syitä he eivät osanneet eritellä. Lisäyksen kannalla olevat asiakkaat kokivat mm. päiväkeskustoiminnan ehkäiseväksi toiminnaksi, yksinäisten vanhusten turvaksi sekä tarpeelliseksi toiminnaksi osaksi kunnallista palvelua.

Tärkeimmät päiväkeskustoiminnot

1. Mahdollisuus tavata ikätovereita
2. Askartelu
3. Retket
4. Liikuntatuokiot
5. Muisteluhetket
6. Erilaiset juhlat
7. Bingo
8. Musiikkihetket

Muut kuntaa koskevat tulokset tulevat esille vertailu-osiossa.

4.2 Jyväskylän kaupungin asiakastytyväisyyskysely

Lomakkeita palautui viisikymmentäyksi (51). Varsinaista palautusprosenttia ei lasketa, koska kysely annettiin jokaiselle, kuka sinä päivänä asioi päiväkeskuksessa. Kaupungissa kysely toteutettiin viidessä eri päiväkeskuksessa. Laadullisen tutkimuksen perusteella tuloksia voidaan yleistää varovaisesti koko kaupunkiin. Maalaiskunnan osalta tulokset käydään läpi päiväkeskuksettain, mutta kaupungin otanta kuvataan tässä raportissa yleisellä tasolla. Kaupungissa on neljätoista (14) alueellista päiväkeskusta. Tähän tutkimukseen osallistui: Keljon avoin ja dementiapäiväkeskus, Huhtasuon päiväkeskus, Väinönkadun päiväkeskus sekä Lutakon päiväkeskus.

Päiväkeskusten valinnassa tähän tutkimukseen käytettiin seuraavia kriteerejä:

- haluttiin päiväkeskus, joka toimi palveluasumisen yhteydessä (Väinönkatu)
- uusi juuri perustettu päiväkeskus (Keljon avoin päiväkeskus, perustettu 2006)
- yksityinen päiväkeskus (Lutakon päiväkeskus)
- alueellinen päiväkeskus, joka toimii vanhusten vuokratalon yhteydessä (Huhtasuo)

- erikoistunut päiväkeskus (Keljon dementiapäiväkeskus)

Näillä kriteereillä saatiin luotua kuva kaupungin päiväkeskustyöstä, vaikka kaikki päiväkeskukset eivät osallistuneet tähän tutkimukseen. Tuloksia voidaan siis yleistää koko varovaisesti kaupunkiin, koska ne edustavat 35,7 % kaupungin päiväkeskuksista ja jokaisen erityispiirre on huomioitu.

Kaupungin päiväkeskusasiakkaan keski-ikä on seitsemänkymmentäyhdeksän (79) vuotta. Naisia vastanneista oli neljäkymmentäyksi (41), miehiä yhdeksän (9), yksi vastanneista ei ilmoittanut sukupuolta.

Asiakaskyselyssä asiakkailta oli mahdollisuus valita kahdeksan tärkeintä päiväkeskustoimintaa. Tuloksien luotettavuutta heikentää se, että yksitoista (11) vastaajaa oli täyttänyt tämän kohdan rasteilla, vaikka piti käyttää numeroita. Kohdassa oli seitsemäntoista (17) päiväkeskustoimintaa, joista siis valittiin kahdeksan (8) tärkeintä. Numero 1. oli tärkein ja numero 8. vähiten tärkein. Olen analysoinut tulokset siten, että mikä toiminto sai jokaisessa kohdassa eniten osumia ja sitten jos tuli kaksi toimintaa samanlukuisiksi, olen laskenut ykkösnumeroiden määrän.

Tärkeimmät päiväkeskustoiminnot

1. Ruokailuhetket
2. Liikuntatuokiot
3. Musiikkihetket
4. Omaehtoinen toiminta
5. Kahvihetket
6. Bingo
7. Kahvihetket
8. Palveluohjaus

Asiakailta kysyttäessä *mikä heidän mielestään on tärkein päiväkeskuksen tehtävä*, he nostivat muutamia tärkeitä asioita. *Sosiaaliset kontaktit nähtiin tärkeänä*, moni odotti päiväkeskuspäivää innolla ja päiväkeskustoiminta nähtiin osana virikkeellistä toimintaa.

Omaishoitajat kokivat, että heille annettiin *lepomahdollisuus*, kun asiakas oli päiväkeskuksessa. Monet myös vastasivat, että *päiväkeskus on yksinäiselle hyvä paikka. Päiväkeskuksessa tapaa muita ihmisiä ja saa sosiaalisia kontakteja.*

Perushoitoon liittyviin asioihin oltiin myös tyytyväisiä. Esim. saunapalveluihin ja muihin palveluihin. Päiväkeskus nähtiin *monipuolisena palvelujen tuottajana.*

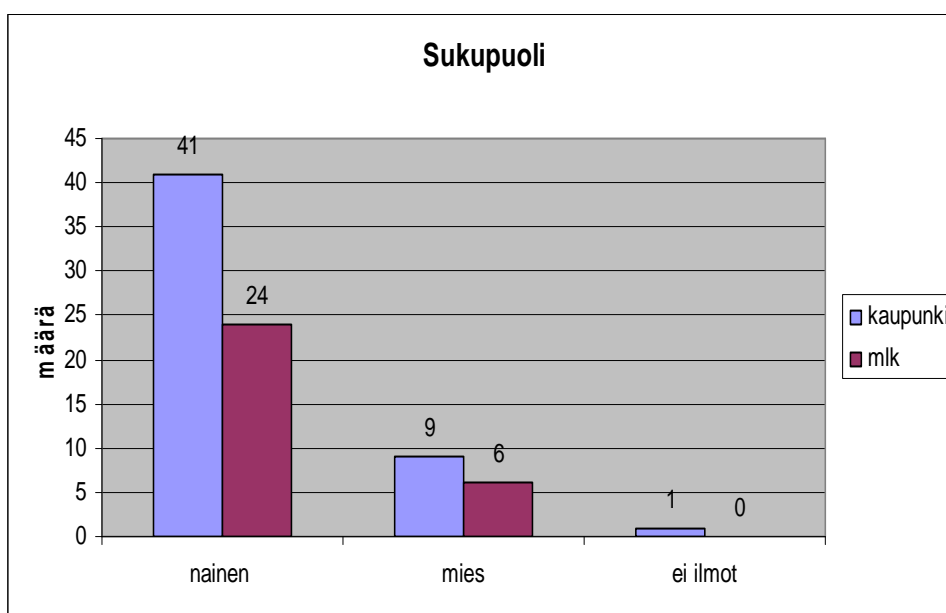
Muutama koki, ettei saanut antaa riittävästi palautetta päiväkeskuksen toiminnasta. Syynä oli mm. että asiakas oli käynyt niin vähän aikaa ettei tiennyt miten palautejärjestelmä toimii ja toinen koki olevansa liian vanhan palautteen antoon.

Asiakkailta kysyttäessä mihin toimintoja tulisi suunnata, niin moni koki tämän hetkisen mallin hyvänä. Asiakkaat toivoivat retkiä lisää, enemmän tietovisailuja, levyraateja sekä ryhmäkeskusteluja. Eräs asiakas toivoi lisää palveluohjausta

4.3 Tulosten vertailua Jyväskylän maalaiskunnan ja Jyväskylän kaupungin kesken

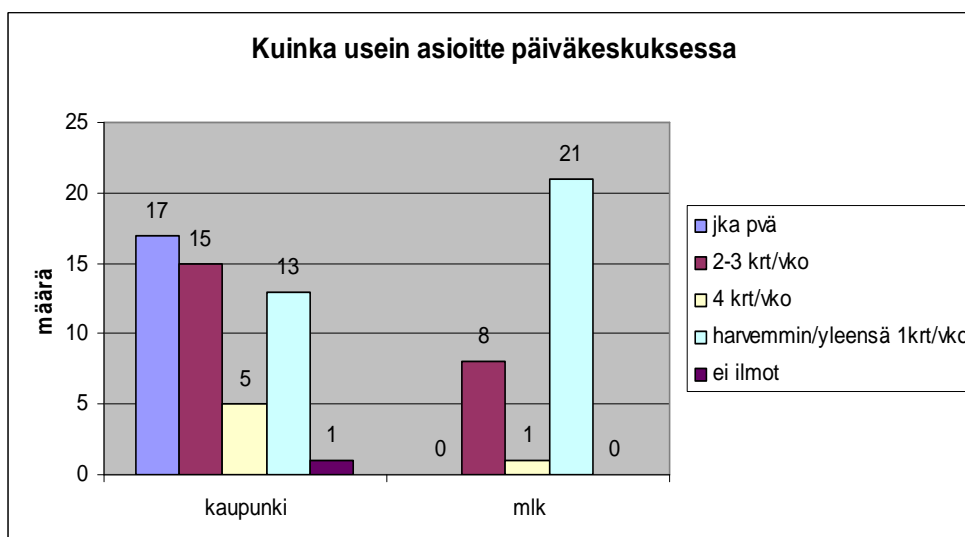
Seuraavaksi esitetään vertailevia tuloksia maalaiskunnan ja kaupungin kesken. Tuloksia esitellään taulukkojen ja kirjoitetun tekstin muodossa.

TAULUKKO 5. Vastaajien sukupuoli

Vastaajista suurin osa oli naisia ja yksi vastanneista kaupungin puolella ei ollut täyttänyt tätä kohtaa (ks. taulukko 5).

TAULUKKO 6. Päiväkeskuksessa asiointi

Tässä kohdassa ihmetystä herättää, se että maalaiskunnan puolella ei ole yhtään sellaista asiakasta, joka asioisi päiväkeskuksessa päivittäin. Jyväskylän kaupungin puolella päivittäin asioivia asiakkaita oli 17 (ks. taulukko 6).

TAULUKKO 7. Asiakkaiden arvio henkilökunnan osaamisesta

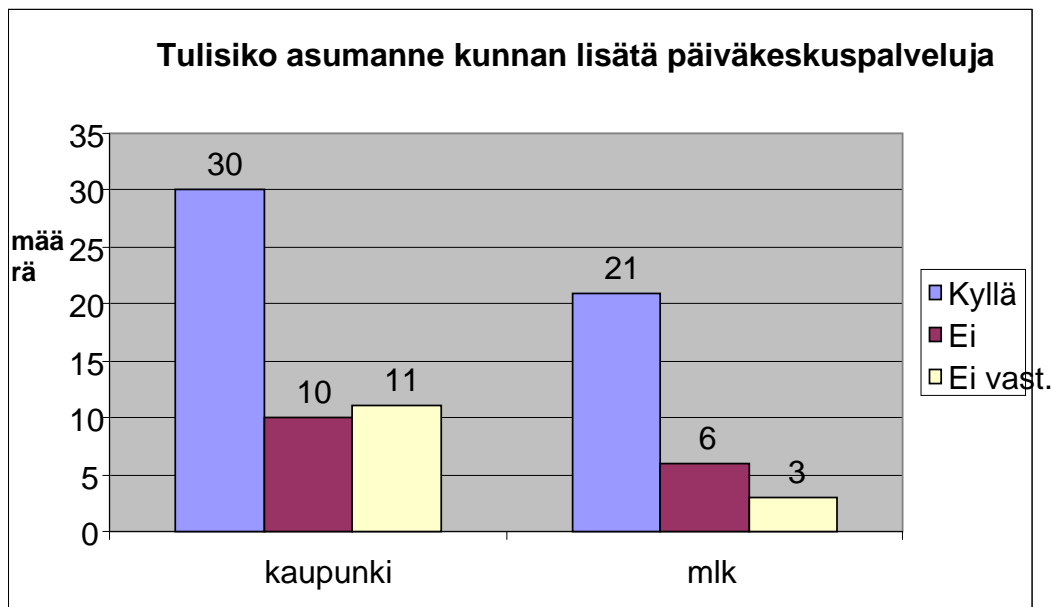
Henkilökunnan arviointi (1=heikko, 5=erittäin hyvä)		
	kaupunki	mlk
ammattitaito	4.45	4.38
palveluhalukkuus	4.48	4.74
ystävällisyys	4.63	4.52
luotettavuus	4.57	4.34
kyky kuunnella	4.4	4.14
toteuttaa toiveitanne	4.33	4.1
oma-aloitteisuus	4.36	4.04
yleisarvosana saamasta palvelusta	4.53	4.5

Yllä olevasta taulukosta (ks. taulukko 7) selviää, että henkilökunta molemmissa organisaatioissa saa erinomaiset arvostukset. Kaikki arvostukset menevät nelosen yli.

Jyväskylän kaupungin päiväkeskusasiakkaista 44 vastasi, että saa antaa riittävästi palautetta päiväkeskuksen toiminnasta. Kaksi (2) vastasi, että ei voi antaa riittävästi palautetta, tyhjiä vastauksia oli neljä (4). Ne, jotka kokivat, että eivät voi antaa palautetta päiväkeskuksen toiminnasta, eivät kuitenkaan eritelleet syytä.

Maalaiskunnan puolella 24 vastaajista koki, että voi antaa riittävästi palautetta toiminnasta. Viisi (5) vastaajaa koki, ettei voi antaa palautetta, syinä oli mm. ettei tunne palautejärjestelmää tai asiakas oli asioinut päiväkeskuksessa niin vähän aikaa, ettei ollut vielä muodostunut käsitystä päiväkeskuksen palvelusta. Yksi (1) vastaaja jätti tämän kohdan täyttämättä.

TAULUKKO 8. Tarve palvelujen lisäämiseen

Moni vastannut koki, että kunnan tulisi lisätä päiväkeskuspalveluja. Kuitenkin molemmissa organisaatiossa muutama vastaaja koki, että palveluja ei tulisi lisätä, he eivät kuitenkaan eritelleet syytä, miksi ei päiväkeskuspalveluja tulisi lisätä (ks. taulukko 8).

TAULUKKO 9. Palvelupäivän / päiväkeskuspäivän kesto

Taulukko 9 esittää sen, että vastaajat kokivat palvelupäivän / päiväkeskus-päivän keston sopivaksi. Kyllä-vastauksia tuli kaupungin puolella 37 ja maalaiskunnan puolella 29.

TAULUKKO 10. Tyytyväisyys päiväkeskuskuljetuksiin

Yllä olevassa taulukossa (ks. taulukko 10) esitellään kuinka tyytyväisiä asiakkaat ovat järjestettyihin päiväkeskuskuljetuksiin. Kaupungin puolella 27 vastaajaa olivat tyytyväisiä ja maalaiskunnan puolella 22 vastaajaa oli tyytyväisiä järjestettyihin päiväkeskuskuljetuksiin. Tämä kysymys lisättiin kyselykaavakkeeseen loppuvaiheessa maalaiskunnan toiveesta.

4.4 Tulevaisuuden suunnitelmat Jyväskylän maalaiskunta

Tämä osio toteutettiin Jyväskylän maalaiskunnan ikä-ihmisten virtapiireissä. Virtapiiritoimintaa toteutetaan maalaiskunnan kylillä: mm. Leppälahdessa ja Vesangassa. Virtapiiritoiminta on ohjattua virikkeellistä toimintaa Jyväskylän maalaiskunnan ikä-ihmisille. Se on säännöllistä kerhotoimintaa ja toimintaa osallistujat kokevat virtapiiritoiminnan mielekkääksi. Virtapiiritoimintaa vetävät Jyväskylän maalaiskunnan päiväkeskusohjaajat.

Kysyttäessä vielä suhteellisen aktiivisilta senioreilta, *mihin päiväkeskustointia tulisi suunnata maalaiskunnassa, niin asiakkaat toivoivat monenlaista toimintaa.*

Kysely toteutettiin toukokuussa 2007 virtapiirin alussa. Päiväkeskusohjaaja keräsi vastaukset ja kirjoitti ne ylös. Leppälahdessa vastanneita oli kaksikymmentäkaksi (22), Oravasaarella kymmenen (10) ja Vesangassa kahdeksantoista (18). Yhdistän kylien vastaukset kysymysten teemojen mukaan

4.4.1 Tulevaisuuden päiväkeskustyö

Päiväkeskuksilla on tulevaisuutta. Tämä tuli esille kaikissa vastauksissa. Asiakkaat näkivät tärkeänä että tulevaisuuden päiväkeskuksessa olisi palveluja ja kuljetukset päiväkeskuksiin pelaisivat. Huolena he näkivät, että suuret ikäluokat tulevat tarvitsemaan lisää päiväkeskuspalveluja. Tulijoita päiväkeskuspalveluihin olisi tulossa, jos vain syrjäkylillä kyyti järjestyisi.

Virtapiiriläiset puolestaan korostivat, että päiväkeskustoiminnoissa toteutuu monipuolinen virkistäytyminen, esim. musiikki. Lisäksi toivottiin säännöllisiä lääkärin vierailuja päivätoimintoihin.

Kun tutkitaan kahden organisaation toimintatapoja, törmään väistämättä erilaisiin toimintakulttuureihin. Esimerkiksi asiakkaat nostivat ikävänä asiana maalaiskunnan puolella sen, että päiväkeskus menee kesällä kiinni. Kaupungin päiväkeskukset toimivat ympäri vuoden. Molemmissa organisaatiossa voisi olla kehittämiskohteena aukioloaikojen laajentaminen.

4.4.2 Päiväkeskustyön suuntaaminen

Päiväkeskukset nähtäisiin toimivan terveysasemien lähellä ja jokaisessa päiväkeskuksessa tulisi olla lepohuone. Toiveena olisi myös omaishoitajille joku päiväpaikka, mihin voisivat laittaa hoidettavan päivätoimintaan.

Toimintaa tulisi suunnata virikkeellisyyteen, että asiakkaat pystyisivät asumaan kotona mahdollisimman pitkään. Toimintoja toivottiin myös lisää atk-opastusta. Erityistoiveena oli että Vesankaan perustettaisiin oma päiväkeskus.

Asiakkaat toivoivat että isoista päiväkeskuksista tehtäisiin siipiä kylien päiväkeskuksiin. Leppälähden kylälle toivottiin omaa palvelutaloa. Kyläkouluihin toivottiin päiväkeskustoimintaa.

4.4.3 Nimiehdotelmia

Palveluista käytettävät nimet ovat tärkeitä imagokysymyksiä ja ne vaikuttavat siihen, miten palveluita käytetään. Tämä tuli esille mm siinä, että asiakkaat kokivat että intervallihoito nimenä on kauhea, mutta heillä ei ollut esittää uusia nimiehdotuksia. Virtapiiri-nimitys koettiin hyvänä.

Nimeksi ehdotettiin myös seniorikeskusta. Vanhuus ja yleensä vanhusjohdannaiset nimet koettiin ikävinä. Ehdotuksena tuli esim. varttuneiden keskus, vanhusten päivähoitokeskus. Osa vastaajista koki päiväkeskus nimen hyvänä

Tärkeimmiksi toiminnoiksi virtapiiriläiset nostivat seuraavat ei tärkeysjärjestyksessä olevat asiat:

- kahvijuonti
- yhdessä olo
- ennaltaehkäisevyys
- ruokailu
- informaatio palveluista
- yhteistyö päiväkeskusten kesken

4.5 Tulevaisuuden suunnitelmat Jyväskylän kaupunki

Haastattelin itse omien kotikäyntien yhteydessä jyvaskyläläisiä 70-vuotiailta ja heiltä *kysyttiin tulevaisuuden päiväkeskustyöhön suunniteltavia asioita*. Kaiken kaikkiaan kysyttiin kuudeltatoista (16) 70- vuotta täyttäneeltä, joista otettiin osaotos, kuusi (6) kappaletta).

Ensinnäkin moni koki hankalana sen, että heillä ei ollut kokemuspintaa päiväkeskusasiakkuudesta. Kuuden ihmisen osaotos sisälsi neljän (4) naisen vastauksen ja kahden (2) miehen vastauksen. Vastajat ovat eri osista kaupunkia ja eri sosiaaliluokista. Tuloksia voidaan pitää luotettavina. Olen kirjannut asiat niin kuin haastateltavat ovat ne sanoneet. Käsittelen vastaukset teemoittain. Teemat käsittelivät mm. millaisessa päiväkeskuksessa he halusivat asioida, millaista toimintaa päiväkeskuksessa tulisi olla ja mikä olisi nimiehdotelma päiväkeskukselle.

4.5.1 Tulevaisuuden päiväkeskustyö

Haastateltavat toivoivat, että tulevaisuuden päiväkeskuksessa turvattaisiin yksinäisten ja vaikeasti liikkuvien henkilöiden perustarpeista mm. peseytymisestä. Päiväkeskustoiminta tulisi myös olla monipuolista huolenpitoa ja erityispalveluita, myös ekstrapalveluja esim. kampaamopalveluita, manikyyriä. Osa haastatelluista nimesi palveluohjauksen myös päiväkeskuksen toiminnoksi.

Päiväkeskuksessa tulisi olla virkistäytymistä, yksinäisyyden poistoa sekä vierailuja. Olennaista olisi, että päiväkeskustoiminta olisi yksilöllistä ja huomioitaisiin jokaisen asiakkaan omat voimavarat. Päiväkeskustoiminta tulisi olla virkistävää ja hauskaa: tansseja sekä liikuntapalveluja moni toivoo päiväkeskukseen.

Päiväkeskuksen tulisi huomioida eri sukupuolta olevien asiakkaiden toiveet. Mieshaastateltavien puolelta tulee toiveeksi, että päiväkeskuksen pihaan lai-

tettaisiin joku auton romu, jota sitten esim. ammattikoulun pojat olisivat korjaamassa ja samalla esittelisivät millaista on nykyajan auton korjaaminen.

Vaikuttamismahdollisuus ja osallisuus korostuvat vastauksissa. Asiakkaat toivoivat olevan enemmän mukana päiväkeskustoiminnassa ja toimittaisiin heidän ehdoillaan. Tärkeimpinä toimintoina nähtiin mm. seurustelu, askartelu, ulkoilu, liikunta, tuolijumppa, runokerho. Päiväkeskus olisi ikää kunnioittavaa toimintaa: ei holhottaisi liikaa, annettaisiin asiakkaiden toimia myös itsestään. Kaiken kaikkiaan seniorit esittävät uudenlaisia vaatimuksia: ikää kunnioittavaa, monipuolista palvelukeskusta, missä on sekä monipuolista huolenpitoa, palveluita että hauskaa yhtä aikaa.

4.5.2 Nimiehdotelmia ja päiväkeskusten sijoittelu

Nimeksi päiväkeskukselle ehdotettiin mm. laaja-alainen seniorikeskus, avoin päiväkeskus, ”elämässä eteenpäin”-keskus. Nimessä tulisi näkyä toimintaa kuvaava positiivinen sävy. Osa haastatelluista koki tämän hetkisen nimen hyvänä.

Haasteltavat kokevat että jokaisessa kaupunginosassa tulisi olla päiväkeskustoimintaa. Laajennettaisiin tämän tyyppistä toimintaa entistä enemmän. Toivottiin mm. taloyhtiön kerhohuoneissa voisi pitää kerhotoimintaa niillä alueilla missä ei ole päiväkeskustoimintaa.

4.6 Päiväkeskusohjaajien haastattelut

”Tämä on ihanaa työtä”

Tässä osiossa aineisto on kerätty päiväkeskusohjaajien haastatteluista, joita tehtiin yhteensä kahdeksan (8) molemmissa organisaatioissa.

Esitän osaamisalueet kaavion muodossa vertaillen maalaiskunnan ja kaupungin vastauksia.

TAULUKKO 11. Päiväkeskusohjaan osaamisalueet

Osaamisalueet

Jyväskylän kaupunki	Jyväskylän maalaiskunta
- organisointikyky	- ryhmänvetämisen taidot
- havainnointi	- rauhallisuus, ei-kiiremeininki
- huumori	- liikunnalliset taidot

Päiväkeskusohjaajat nostivat hyvin samantyyppisiä oman osaamisalueensa asioita. Tärkeänä nähtiin ryhmänvetämisen taidot, se liittyy myös organisointikykyyn. Se liittyy myös asioiden järjestämiseen. Nykyinen sosionomi (amk)- tutkinto antaa hyvät valmiudet päiväkeskusohjaajana toimimiseen, koska koulutuksessa korostetaan joitakin yllä olevassa taulukossa olevia osaamisen alueita.

4.6.1 Kehittämiskohteet

Maalaiskunnassa työntekijät nostivat kehittämiskohteiksi monia asioita. Yhtenä hyvänä ideana nousi, että omaishoitajille järjestettäisiin ”päiväparkki”-toimintaa. Päiväkeskusohjaajat näkivät myös että terveydenhuollon osaamista tulisi lisätä, mutta kuitenkin nähtiin siten, että päiväkeskus ei saisi olla liian hoidollinen laitos, toivottiin, että päiväkeskus ja päiväsairaala pidettäisiin erillään. Maalaiskunnassa kehittämiskohteena nähtiin, että olisi yksi pääpäiväkeskus, josta resursoitaisiin toimintaa lähikyläen kylätaloille ja muihin paikkoihin. Päiväkeskus tulisi nähdä aikuisten kohtaamispaikkana, ei askartelupisteinä

Kaupungissa kehittämiskohteina nähtiin mm. enemmän retkiä, kuntouttamista lisää, pidettäisiin päiväkeskus-toiminta sellaisena, että se kiinnostaa ihmisiä ja siten että he lähtevät kotoa päiväkeskukseen.

Kaupungin päiväkeskusohjaajat nostivat myös, että jos päiväkeskuspäivä olisi pidempi ja myös ilta-ajat oli toivottuja. Päiväkeskus toimintaa tulisi ohjaajien mielestä suunnata enemmän siihen, että säilyisi henkilökohtainen kontakti asiakkaisiin. Kehittämisehdotuksena tuli, että kaupunkiin rakennettaisiin päiväkeskus, missä olisi päiväkeskus, vieressä kylpyosasto, hoivaosasto, pieni yksikkö, mutta samat toimintaperiaatteet.

4.7 Pohdinta ja yhteenveto

Tutkimusta voidaan pitää luotettavana, koska sisältää neljä eri aineistoa ja niitä on käsitelty monesta eri näkökulmasta. Päiväkeskustyö kiinnostaa minua oman työni kautta, päiväkeskus on parasta ennaltaehkäisevää toimintaa ja haluan myös jatkossa olla kehittämässä päiväkeskustyötä.

Tätä tutkimusta tehdessäni, mieleeni tuli monta kertaa sellainen asia, että miten tätä asiaa voisi mitata luotettavalla mittarilla. Miten voisi mitata päiväkeskustyön laatua? Käytössä olevat mittarit esim. RAVA ei sovellu päiväkeskustyön laadun mittaamiseen.

Mittariin avaimet tulivat erään päiväkeskusohjaajan haastattelusta. Hän toteasi haastattelussa, että *päiväkeskustyössä pitää osata yhdistää ennaltaehkäisevä toiminta, hoitoisuus, kuntouttaminen ja virikkeellinen toiminta*. Neljä (4) asiaa, jotka kaikki ovat yhtä tärkeitä toiminnan kannalta. Siinä olisi mittarin kehittämisen paikka ja mahdollinen jatkotutkimus.

Päiväkeskuksen toiminnan suunnittelussa nuo neljä asiaa korostuvat. Mutta erityisesti päiväkeskusohjaaja puhui haastattelussa *hoitoisuuden ja ennaltaehkäisevän työn symbioosista*. Eli miten nuo kaksi asiaa yhdistetään. Mielinkiintoinen ajatus ja kulkee aivan selkeästi hoitotieteen ja sosiaaligeronto-

logisen tutkimuksen rajapinnalla. Tuosta asiasta olisi mielenkiintoista tehdä mittari ja sillä tulevaisuudessa mitattaisiin päiväkeskustyön vaikuttavuutta ja laadun parantamista.

Tutkimuksesta käy selkeästi ilmi se, että päiväkeskustoiminnan laatu on varsin hyvää molemmissa organisaatioissa. Siitä kertovat yli neljän menevät arvosanat henkilökunnan arvioinnissa.

Jos nyt aloittaisin alusta, niin tekisin pelkän asiakastytytyväisyyskyselyn. Näin ison aineiston käsitteleminen oli hankalaa. Päiväkeskusohjaajien haastattelut jäivät odottamaan litterointia, mahdollista jatkotutkimusta varten.

Tämän hetken aktiiviset seniorit nostivat saman asian esille, minkä päiväkeskusohjaajat nimittäin, että päiväkeskuksen tulisi olla monipuolinen keskus. Keskus, jossa olisi monenlaista toimintaa, hoivaa, hoitoa, sosiaalisia kontakteja sekä aktiviteettejä → ”elämässä eteenpäin”-keskus.

Tästä on hyvä jatkaa. Uusi Jyväskylä kaupunki aloittaa 1.1.2009 ja nyt on suunnitteluvaihe menossa. Meillä vanhustyössä toimivilla on vastuu, siitä että vanhustyö pysyy vetovoimaisena ja innostavana alana. Tämä opinnäytetyö vahvistaa sitä, että vanhustyössä osaamista ja ammattitaitoista henkilökuntaa. Tulosten hyödynnettävyys tulee vanhuspalvelujen johdon päätettäväksi ja tuloksia esitellään eri yhteyksissä esimerkiksi seudullisessa päiväkeskusohjaajien kokouksessa.

Uudessa Jyväskylässä tulee olemaan kaksikymmentä päiväkeskusta. Meillä on vastuu, että laatu noissa päiväkeskuksissa tulee olemaan kiitettävää. Suunta tämän tutkimuksen perusteella on hyvä.

LÄHTEET:

Eskola, J., Suoranta, J.1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino. Tampere

Ikonen, E., Julkunen, S.2007. Kehittyvä kotihoito. Edita Prima. Helsinki

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliiton ammattijärjestölehti 2:2008. Kirjoitus hyvästä hoidosta

Jyväskylän verkostokaupungin ja Keurusseudun kuntien vanhuspalveluiden kehittämishanke. Seudulliset vanhuspalvelujen strategiset linjaukset vuoteen 2030 ja toimeenpano-ohjelma. Julkaisu 1/2008

Heinola R. (toim.) 2007. Asiakaslähtöinen kotihoito. Stakes. Vaajakoski: Gummerus

Hietämäki K. 2007 (koonnut). Hyvä hoito vaatii aikaa. Jyty-liiton ammattilehti 2/2008, 13

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P.2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uud. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Koivula S. 2002. Jumalainen laatu – laatu organisaatiokulttuurisena so-pusointuna. Oulun yliopistopaino: Oulu

Noppiari, E., Koistinen, P.(toim.).2005. Laatua vanhustyöhön. Kustannus-osakeyhtiö Tammi. Helsinki

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 3:2008. Ikäihmisten palvelujen laatu-suositus.STM, Kuntaliitto 2008: Helsinki

Tenkanen, R. 2003. Kotihoidon yhteistyömuotojen kehittäminen ja sen merkitys vanhusten elämänlaadun näkökulmasta. Lapin Yliopistopaino. Rovaniemi

Vaarama M., Luomahaara J., Peiponen A., Voutilainen P., 2001. Koko kunta ikääntyneiden asialle. Näkökulmia ikääntyneiden itsenäisen selviytymisen sekä hoidon ja palvelun kehittämiseen. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi

Vainiomäki V. Laatu kotipalveluun – Jyväskylän maalaiskunta 2001. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Voutilainen P. 2004. Hoitotyön laatu ikääntyneiden pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi

Voutilainen P. 2002. Ikäihmisten hyvä hoito ja palvelu : opas laatuun. Stakes. Gummerrus Kirjapaino Oy. Saarijärvi

LÄHTEET, JOISSA EI VARSINAISTA TEKIJÄÄ

Jyväskylän kaupunki. Sosiaali- ja terveystalokeskus. Jyväskylän kaupungin päiväkeskusten laatukäsikirja. Päivitetään vuosittain.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2006. Terveyden edistämisen laatusuositus. Helsinki

JYVÄSKYLÄN MAALAIISKUNTA**PÄÄTÖKSENTEKIJÄ****PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJA**

sosiaalipalvelujen johtaja

Nro 28/2007

23.2.2007

0/2000

ASIA TYTKIMUSLUPA

Vesa Vainiomäki on Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK-tutkinnon opiskelija. Hän pyytää lupaa tehdä opinnäytetyö Jyväskylän maalaiskunnan sosiaalipalveluista.

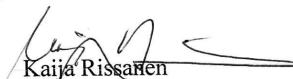
Opinnäytetyön nimi on Laadullinen tutkimus Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän maalaiskunnan päiväkeskusten toimistojen painopistealueista.

Tutkimus tehdään asiakaskyselynä päiväkeskusasiakkaille ja virtapiirit ryhmissä kävijöille sekä työntekijähaastatteluina. Valmistumisaikataulu on alkutalvi 2008. Hakemuksessaan hän sitoutuu jättämään työn työelämän käyttöön, sen kehittämisen tueksi.

PÄÄTÖS Annan pyydetyn luvan opinnäytetyön tekemistä varten.

Liitteet

Allekirjoitus: 23.2.2007

Kaija Rissanen
sosiaalipalvelujen johtaja

Oikaisuvaatimusviranomainen:

Oikaisuvaatimusaika:

Otto-oikeus: Tämä päätös voidaan ottaa kuntalain 51. §:n mukaisesti kunnanhallituksen tai _____ lautakunnan ratkaistavaksi.

Nähtävillä: 26.2.2007

Päätöksen peruste:

Päätösvallan peruste:

Tiedoksi: Vesa Vainiomäki
vs. sosiaalijohtaja Anssi Niemelä

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Lukuvuosi 2006-2007

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS / LUPA-ANOMUS

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden ylemmän AMK -tutkinnon opiskelija. Pyydän lupaa toteuttaa opinnäytetyön yhteisössänne.

Opinnäytetyön aihe/nimi

Laadullinen tutkimus Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän maalaiskunnan päiväkeskusten toimintojen painopiste-alueista

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Laadun varmistus päiväkeskustyössä. Päiväkeskustoimintojen vertailu kuntien kesken. Painopiste-alueiden selvittäminen

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta

Alkupalvi 2008

Opinnäytetyön tekijä sitoutuu

Työ tulee jäämään työelämän käyttöön työelämän kehittämisen tueksi.

Opinnäytetyön aihesuunnitelma on hyväksytty

Ohjaavat opettajat

Eila Rahunen
Asta Suomi
Eila Ahvenainen
Mirja Tupamäki

Opinnäytetyön yhteistyötaho

Hyväksyn opinnäytetyön tekemisen yhteisössämme ja sitoudumme
(esim. ohjaamaan opinnäytetyön tekijää, avustamaan materiaalikuluissa)

23.2.2007

Ulla Rissanen
Ulla Rissanen

G:\Yhteistyösopimus.doc

LIITE 2 (2/2)

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Lukuvuosi 2006-2007

Opinnäytetyön tekijät veloitetaan (esim. raportoimaan yhteistyötaholle)

En hyväksy opinnäytetyön tekemistä yhteisössämme, miksi

Tarvitaanko muita lupa-anomuksia ei kyllä, mitä

Tutkimuslupa molemmissa organisaatioissa:

JKL: lupa haetaan Arja Aroheinältä

JKLMLK: lupa haetaan Kaija Rissaselta

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystieteiden keskus

SITOUMUS

Suorittaessani tutkimusta/selvitystä

Oppilaitos: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Oppiaine: ylempi (AMK)-tutkinto, terveyden edistämisen koulutusohjelma / sosiaali- ja terveysalan moniammatillinen johtaminen

Tutkimuksen ohjaaja Asta Suomi JAMK, Eila Rahunen JAMK, Eila Ahvenainen JKL,
Mirja Tupamäki JKLMLK

Tutkimuksen/selvityksen nimi: Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän maalaiskunnan päiväkeskustoimintojen painopiste-alueiden selvittäminen –laadullinen tutkimus

Tutkimuksen kohderyhmä ja tutkimuspaikka : Jyväskylän kaupungin ja maalaiskunnan päiväkeskusasiakkaat sekä päiväkeskusohjaajat, Tutkimuspaikkana Jyväskylän kaupunki ja Jyväskylän maalaiskunta

sitoudun siihen, että en käytä sen yhteydessä Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystoimelta saamiani tietoja muuhun tarkoitukseen kuin tutkimuksen/selvityksen tekemiseen enkä anna salassapidettäviä tietoja muille henkilöille.

ASIAKKAILTA KITOS LUOVAN PÄÄTÖKSEN EDELLÄKÄ

Tutkimuksen/selvityksen tekijä/tekijät:

Vesa Vainiomäki
Nimi

Palveluohjaaja
Ammatti
Keljonkatu 26/B-talo
40600 JKL
Osoite
050-61784
Puhelinnumero

Vesa Vainiomäki
Allekirjoitus

*Jakeluohje
Marianne
Salminen
Vesa V.*

LIITE 3 (2/2)

Todistavat:

Jenni Salminen
Nimi Jenni Salminen

Kellonkatu 26
Osoite

40600 JKL

Mia Välimäki
Nimi MIA VÄLIMÄKI

LEIJONKATU 26
Osoite

40600 JKL

Jyväskylässä 8.3.2007

Hyväksynyt

[Signature] [Signature]

LIITE 4

KYSELYLOMAKE VIRTAAPIIRILÄISILLE JA ENNALTAEHKÄISEVILLE KOTIKÄYNNELLE

Avoimet kysymykset:

Millaisena näette tulevaisuuden päiväkeskustyön ja millaisessa päiväkeskuksessa te haluaisitte asioida?

Mihin päiväkeskustyötä tulisi suunnata?

Onko päiväkeskus nimenä hyvä vai pitäisikö toimintanimeä muuttaa?

Mikä on tärkein toiminto päiväkeskuksessa?

Mihin päiväkeskuksia tulisi sijoittaa?

LIITE 5

Ohje kyselyn toteuttamiseksi

Lomake jaetaan jokaiselle joka asioi tutkimuspäivänä päiväkeskuksessa tiistaina 24.4.2007. Kannattaa laittaa palautuslaatikko (jos semmonen on) ja lomakkeet siihen viereen.

Kaupungissa kysely toteutetaan seuraavissa päiväkeskuksissa:

Huhtasuo

Väinönkatu

Keljon päiväkeskus ja dementiapäiväkeskus

Lutakko

Maalaiskunnassa:

Väkkärä

Luhtinen

Palokan veteraanitalo

Tikkakosken veteraanitalo keskiviikkopvä 25.4

Vaajakosken veteraanitalo keskiviikkopvä 25.4

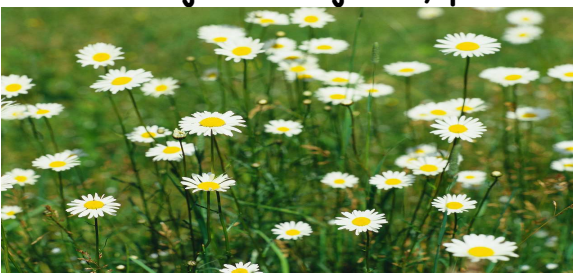
Maalaiskunnan lomakkeet palautetaan Mirja Tupamäelle, Mirja hoitaa ne Vesalle. Kaupungin lomakkeet voi palauttaa sisäpostissa Vesalle, Keljonkatu 26.

Maalaiskunnan puolella virtapiiriläisten haastattelut suorittaa päiväkeskusohjaaja toukokuun aikana kirjaamalla vastaukset, vastaukset palautetaan Mirjalle, joka toimittaa ne edelleen Vesalle.

Aikasemmin on sovittu että kerätään molemmissa organisaatiossa tuotekori, jonka arvonnän suoritan toukokuun aikana, kun kaikki lomakkeet ovat palautuneet. Tuotekorin kokoaminen on Malanja Mieskosen vastuulla maalaiskunnan puolella ja kaupungissa Kristiina Skrikbergin vastuulla.

Iso kiitos jo etukäteen, tätä opinnäytetyötä on ilo tehdä, kun on itse todella innostunut ja kiinnostunut asiasta.

Voi soittaa jos tulee jotain, p. 050-544 8450 / 050-617 84

t:Vesa

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JYVÄSKYLÄ POLYTECHNIC

ARVOISA JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN / JYVÄSKYLÄN MAALAISKUNNAN PÄIVÄKESKUKSEN ASIAKAS / OMAINEN. PYYDÄN, ETTÄ VASTAATTE TÄHÄN KYSELYYN.

KYSELYN TARKOITUKSENA ON SELVITTÄÄ PÄIVÄKESKUSTOIMINTOJEN PAINOPISTE-ALUEITA JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN JA MAALAISKUNNAN PÄIVÄKESKUKSISSA.

VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN TUOTEKORI. VOITTE PALAUTTAA TÄMÄN LOMAKKEEN JA ARVONTALOMAKKEEN ERIKSEEN.

KIITOS ETUKÄTEEN VASTAUKSISTANNE.

**TERVEISIN,
VESA VAINIOMÄKI P. 050-544 8450
PALVELUOHJAAJA
YLEMMÄN AMK-TUTKINNON OPISKELIJA
JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU**

TAUSTATIEDOT

1. SUKUPUOLI: MIES ___ NAINEN ___

2. SYNTYMÄVUOSI _____

3. ASUINPAIKKA: _____

4. PÄIVÄKESKUS JOSSA ASIOITTE: _____

4.1 KUINKA USEIN ASIOITTE KYSEISESSÄ PÄIVÄKESKUKSESSA (YMPYRÖIKÄÄ VASTAUKSENNE)

- 1. JOKA PÄIVÄ**
- 2. VIIKOITTAIN**
- 3. HARVEMMIN**

LAATU- JA PAINOPISTEOSIO

5. MINKÄ NUMERAALISEN ARVOSANAN (1-5) ANNATTE PÄIVÄKESKUKSEN HENKILÖKUNNALLE SEURAAVISTA ASIOISTA? (laittakaa rasti numeron kohdalle):

1. HEIKKO 2. VÄLTTÄVÄ 3. TYYDYTTÄVÄ 4. HYVÄ 5. ERITTÄIN HYVÄ

	1. heikko	2. välttävä	3. tyytyttävä hyvä	4. hyvä	5. erittäin
1. AMMATTITAITO	☐	☐	☐	☐	☐
2. PALVELUHALUKKUUS	☐	☐	☐	☐	☐
3. YSTÄVÄLLISYYS	☐	☐	☐	☐	☐
4. LUOTETTAVUUS	☐	☐	☐	☐	☐
5. KYKY KUUNNELLA	☐	☐	☐	☐	☐
6. TOTEUTTAA TOIVEITANNE	☐	☐	☐	☐	☐
7. OMA-ALOITTEISUUS	☐	☐	☐	☐	☐

6. YLEISARVOSANANNE PÄIVÄKESKUKSEN ANTASTA PALVELUSTA?

1. HEIKKO 2. VÄLTTÄVÄ 3. TYYDYTTÄVÄ 4. HYVÄ 5. ERITTÄIN HYVÄ

7. MIKÄ ON MIELESTÄNNE PÄIVÄKESKUKSEN TÄRKEIN TEHTÄVÄ?

8. NUMEROIKAA KYMMENEN TÄRKEINTÄ PÄIVÄKESKUSTOIMINTOA, MISTÄ PIDÄTTE ENITEN. NUMERO 1 TÄRKEIN. (jatkuu seuraavalle sivulle)

-ASKARTELU	___
-RETKET	___
-RUOKAILUHETKET	___
-MUSIIKKIHETKET	___
-KONSERTIT	___
-ERILAISET JUHLAT	___
-NETTI-OPASTUKSET	___
-LIIKUNTATUOKIOT	___
-BINGO	___
-PALVELUOHJAUS	___
-MUISTELUHETKET	___
-KAHVIHETKET	___
-INFOTILAISUUDET	___
-OMAEHTOINEN TOIMINTA/KESKUSTELUT	___
-MAHDOLLISUUS TAVATA IKÄTOVEREITA	___
-SAUNOMINEN	___

LIITE 6 (3/4)

-ENNALTAEHKÄISEVÄT
KOTIKÄYNNIT _____
-MUUTA,MITÄ? _____

9. SAATTEKO ANTAA TÄLLÄ HETKELLÄ RIITTÄVÄSTI PALAUTETTA PÄIVÄKESKUKSEN TOIMINNASTA?

1. KYLLÄ ___

2. EI ___

MIKSI

EI? _____

10. MILLAISIIIN TOIMINTOIHIN PÄIVÄKESKUSTOIMINTAA TULISI SUUNNATA?

11. MAINITKAA KOLME (3) KEHITTÄMISIDEAA PÄIVÄKESKUSTOIMINTAAN?

12. TULISIKO MAALAISKUNNAN TAI KAUPUNGIN LISÄTÄ PÄIVÄKESKUSPALVELUJA?

1.KYLLÄ ___

2. EI ___

JOS OLETTE PALVELUPÄIVÄASIAKAS / MAALAISKUNNASSA PÄIVÄKESKUSASIAKAS VASTATKAA SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN?

13. ONKO PALVELUPÄIVÄN KESTO TARPEEKSI PITKÄ?

1. KYLLÄ ___

2. EI ___

MIKSI

EI? _____

14. MILLAISIA TOIVEITA TEILLÄ OLISI PALVELUPÄIVÄN / PÄIVÄKESKUSPÄIVÄN SISÄLLÖSTÄ?

LIITE 6 (4/4)

KIITOS OSALLISTUMISETANNE JA MUKAVAA KEVÄÄN ODOTUSTA. PALAUTTAKAA LOMAKE JA ARVONTALIPUKE PÄIVÄKESKUKSESSA OLEVAAN PALAUTUSLAATIKKON TAI SUORAAN PÄIVÄKESKUSOHJAAJALLE. PALAUTUSAIKAA 2.5.2007 ASTI.

**ARVONTALIPUKE (YKSI TUOTEKORI ARVOTAAN KAUPUNGIN PÄIVÄKESKUKSIS-
SA JA TOINEN MAALAISKUNNAN PÄIVÄKESKUKSISSA)**

NIMI

OSOITE:

PUHELINNUMERO